

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Fonden för en rättvis omställning

(2020/C 324/11)

Huvudföredragande:	Vojko OBERSNEL (HR–PES), ledamot av ett lokalt verkställande organ med ett folkvalt mandat: staden Rijeka
Referensdokument:	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för en rättvis omställning COM(2020) 22 final Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering COM(2020) 23 final Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för en rättvis omställning COM(2020) 460 final

I. ÄNDRINGSREKOMMENDATIONER

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för en rättvis omställning

COM(2020) 22 final

Ändringsrekommendation 1

Skäl 13

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
För att tillhandahålla flexibilitet vid programplaneringen av FRO-medlen inom målet Investering för sysselsättning och tillväxt bör det vara möjligt att utarbeta ett fristående FRO-program eller att programplanera FRO-medel inom en eller flera prioriteringar inom ett program som får stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden+ (ESF+) eller Sammanhållningsfonden. I enlighet med artikel 21a i förordning (EU) [new CPR] bör FRO-medlen förstärkas med kompletterande finansiering från Eruf och ESF+. De belopp som överförs från Eruf respektive ESF+ bör vara förenliga med den typ av insatser som anges i de territoriella planerna för en rättvis omställning.	För att tillhandahålla flexibilitet vid programplaneringen av FRO-medlen inom målet Investering för sysselsättning och tillväxt bör det vara möjligt att utarbeta ett fristående FRO-program eller att programplanera FRO-medel inom en eller flera prioriteringar inom ett program som får stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden+ (ESF+) eller Sammanhållningsfonden. I enlighet med artikel 21a i förordning (EU) [new CPR] kan FRO-medlen förstärkas med kompletterande finansiering från Eruf och ESF+. De belopp som överförs från Eruf respektive ESF+ bör vara förenliga med den typ av insatser som anges i de territoriella planerna för en rättvis omställning.

Motivering

Fonden för en rättvis omställning är ett politiskt förslag som endast bör komplettera den befintliga sammanhållningsbudgeten. De flesta av de verksamheter som FRO föreslås stödja (artikel 4) skulle i praktiken redan kunna finansieras inom ramen för de politiska målen 1 och 2 genom Eruf och ESF+.

Ändringsrekommendation 2

Artikel 2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Enligt artikel [4.1] andra stycket i förordning (EU) [new CPR] ska FRO bidra till det enda särskilda målet som ska göra det möjligt för regioner och människor att hantera de sociala, ekonomiska och miljömässiga effekterna av omställningen till en klimatneutral ekonomi.	Enligt artikel [4.1] andra stycket i förordning (EU) [new CPR] ska FRO bidra till det enda särskilda målet som ska göra det möjligt för regioner och människor att hantera de sociala, ekonomiska och miljömässiga effekterna av omställningen till en klimatneutral ekonomi i linje med målen i Parisavtalet, EU:s mål om klimatneutralitet till 2050 och minskningsmålen för 2030.

Motivering

Fondens syfte bör tydligt hänvisa till målen i Parisavtalet, EU:s mål om klimatneutralitet till 2050 och minskningsmålen för 2030.

Ändringsrekommendation 3

Artikel 3.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
1. FRO ska stödja målet Investering för sysselsättning och tillväxt i alla medlemsstater.	1. FRO ska finansiera hanteringen av de sociala, socioekonomiska och miljömässiga konsekvenserna av omställningen i de berörda regionerna eller verksamheterna.

Motivering

Självförklarande.

Ändringsrekommendation 4

Artikel 4.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
2. I enlighet med punkt 1 ska FRO endast stödja följande verksamheter:	2. I enlighet med punkt 1 ska FRO stödja följande verksamheter:
a) Produktiva investeringar i små och medelstora företag, inklusive uppstarts företag, som leder till ekonomisk diversifiering och omställning.	a) Produktiva och hållbara investeringar i små och medelstora företag, inklusive uppstarts företag, som leder till ekonomisk diversifiering och omställning.
b) Investeringar i skapandet av nya företag, även genom företagskuvöser och konsulttjänster.	b) Investeringar i skapandet av nya företag som är relevanta för omställningen till en hållbar utveckling , även genom företagskuvöser och konsulttjänster.

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
c) Investeringar i forskning och innovation och främjande av överföring av avancerad teknik.	c) Investeringar i hållbar forskning och innovation och främjande av överföring av avancerad teknik.
d) Investeringar i användning av teknik och infrastruktur för ren energi, minskning av växthusgasutsläpp, energieffektivitet och förnybar energi.	d) Investeringar i användning av teknik och social infrastruktur för ren, säker och hållbar energi, minskning av växthusgasutsläpp, energieffektivitet och förnybar energi.
e) Investeringar i digitalisering och digital konnektivitet.	e) Investeringar som stöder genomförandet av direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara källor (artikel 15.3), direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda (artiklarna 9 och 11) och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (artikel 14.4).
f) Investeringar i återställande och sanering av områden, markrestaurering och projekt för ändrad användning.	f) Investeringar i digitalisering och digital konnektivitet.
g) Investeringar för att förbättra den cirkulära ekonomi, bl. a. genom åtgärder för att förebygga och reducera avfall, resurseffektivitet, återanvändning och återvinning.	g) Investeringar i återställande och sanering av områden, markrestaurering och projekt för ändrad användning, i enlighet med principen om att förorenaren betalar enligt definitionen i artikel 2.122 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.
h) Kompetenshöjning och omskolning av arbetstagare .	h) Investeringar för att förbättra den cirkulära ekonomi, bl. a. genom åtgärder för att förebygga och reducera avfall, resurseffektivitet, återanvändning och återvinning.
i) Stöd i arbetssökandet.	i) Kompetenshöjning och omskolning av arbetskraften .
j) Aktiv inkludering av arbetssökande.	j) Stöd i arbetssökandet.
k) Tekniskt stöd.	k) Aktiv inkludering av arbetssökande.
	l) Annan specifik verksamhet, enligt överenskommelse mellan de relevanta lokala och regionala myndigheterna i det berörda territoriet, medlemsstaten och kommissionen, som är i linje med lokala utvecklingsstrategier och bidrar till omställningen till en koldioxidneutral EU-ekonomi till 2050.
	m) Tekniskt stöd.

Motivering

- Alla investeringar i miljöskydd bör respektera regeln att kostnaden för att åtgärda föroreningar bör betalas av den som har orsakat föroreningen.
- Kompetensutveckling och omskolning bör inte begränsas till arbetstagare, utan bör även inbegripa att fortbilda arbetslösa, arbetssökande osv. för arbetstillfällen i den gröna ekonomin.
- För att säkerställa större flexibilitet kring valet av projekt som får stöd, om de lokala och regionala myndigheterna i det berörda territoriet, medlemsstaten och kommissionen är överens.

Ändringsrekommendation 5

Artikel 5 a

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
a) Avveckling eller anläggande av kärnkraftverk.	a) Avveckling eller anläggande av kärnkraftverk samt alla former av investeringar i dessa.

Motivering

Självförklarande.

Ändringsrekommendation 6

Artikel 5 d

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
d) Investeringar som rör produktion, bearbetning, distribution, lagring eller förbränning av fossila bränslen.	d) Investeringar som rör utvinning , produktion, bearbetning, distribution, lagring eller förbränning av fossila bränslen, inklusive öppnande av nya kolgruvor.

Motivering

FRO bör inte stödja öppnande eller återöppnande av kolgruvor, men denna begränsning bör inte utvidgas till att omfatta andra typer av gruvdrift (metaller, industrimineraler, ornamentstenar etc.), eftersom det är en ekonomisk verksamhet som skapar långsiktig sysselsättning av hög kvalitet.

Ändringsrekommendation 7

Lägg till ett stycke i slutet av artikel 5

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	Stöd ska inte beviljas verksamheter i en Nuts 3-region där öppnandet av en ny stenkols-, brunkols- eller oljeskiffergruva eller torvtäkt, eller återöppnande av en tillfälligt nedlagd stenkols-, brunkols- eller oljeskiffergruva eller torvtäkt planeras under programmets löptid på basis av en territoriell plan för en rättvis omställning.

Motivering

Syftet med stödet är att bistå omställningen till en koldioxidneutral ekonomi, vilket utesluter att nya gruvor och/eller torvtäkter öppnas eller att befintliga gruvor och torvtäkter öppnas på nytt.

Ändringsrekommendation 8

Artikel 6.1 andra stycket

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Kommissionen ska endast godkänna program om urvalet av territorier som påverkas mest negativt av omställningsprocessen och som ingår i relevant territoriell plan för en rättvis omställning är vederbörligen motiverat och om den relevanta territoriella planen för en rättvis omställning är förenlig med den berörda medlemsstatens nationella energi- och klimatplan.	Kommissionen ska endast godkänna program om urvalet av territorier som påverkas mest negativt av omställningsprocessen och som ingår i relevant territoriell plan för en rättvis omställning är vederbörligen motiverat och om den relevanta territoriella planen för en rättvis omställning omfattar åtaganden om att uppnå målen i Parisavtalet, EU:s mål om klimatneutralitet till 2050 och minskningsmålen för 2030 samt är förenlig med de territoriella strategier som avses i artikel [23] i förordning (EU) [new CPR], den berörda medlemsstatens nationella energi- och klimatplan och den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

Ändringsrekommendation 9

Artikel 6.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
Prioriteringen eller prioriteringarna inom FRO ska omfatta de FRO-medel som består av hela eller delar av FRO-anslaget till medlemsstaterna samt de medel som överförs i enlighet med artikel [21a] i förordning (EU) [new CPR]. Summan av de Eruf-medel och de ESF+-medel som överförs till FRO-prioriteringen ska uppgå till minst en och en halv gång FRO-stödet till den prioriteringen, men det får inte överstiga tre gånger det beloppet.	Prioriteringen eller prioriteringarna inom FRO ska omfatta de FRO-medel som består av hela eller delar av FRO-anslaget till medlemsstaterna samt de medel som de förvaltande myndigheterna kan besluta att överföra i enlighet med artikel [21a] i förordning (EU) [new CPR]. Beloppet av de Eruf-medel och de ESF+-medel som ska överföras till FRO-prioriteringen ska inte överstiga en och en halv gång FRO-stödet till den prioriteringen.

Motivering

Medlemsstaterna bör ges större flexibilitet att besluta om vilka belopp som ska överföras från Eruf och ESF+ till FRO. Detta skulle också begränsa eventuella återtaganden i händelse av låg utnyttjandekapacitet i de territorier som påverkas mest.

Ändringsrekommendation 10

Lägg till ett stycke i slutet av artikel 6.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	Kommissionen ska endast godkänna överföringar av medel från Eruf och ESF+ till FRO-prioriteringen om överföringens totala belopp inte överstiger 20 % av det operativa programmets ursprungliga Eruf- och ESF+-anslag (beräknat per fond).

Motivering

För att anpassa lagstiftningstexten till motiveringen.

Ändringsrekommendation 11

Artikel 7.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
1. Medlemsstaterna ska, tillsammans med de behöriga myndigheterna för de berörda territorierna, utarbeta en eller flera territoriella planer för en rättvis omställning, som omfattar ett eller flera berörda territorier som motsvarar nivå 3 i den gemensamma nomenklatur för statistiska territoriella enheter (nedan kallade Nuts 3-regioner) som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr1059/2003, ändrad genom kommissionens förordning (EU) nr 868/2014 eller delar av dessa territorier, i enlighet med mallen i bilaga II. Dessa territorier ska vara de som påverkas mest negativt, sett till de ekonomiska och sociala konsekvenserna av omställningen, särskilt vad gäller de förväntade förlusterna av arbetstillfällen kopplade till produktion och användning av fossila bränslen samt omvandlingsbehovet i produktionsprocesserna i de industriella anläggningar som har den högsta växthusgasintensiteten.	1. Medlemsstaterna ska, tillsammans med de behöriga myndigheterna för de berörda territorierna, utarbeta en eller flera territoriella planer för en rättvis omställning, som omfattar ett eller flera berörda territorier som motsvarar nivå 2 i den gemensamma nomenklatur för statistiska territoriella enheter (nedan kallade Nuts 2-regioner) som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr1059/2003, ändrad genom kommissionens förordning (EU) nr 868/2014 eller delar av dessa territorier, i enlighet med mallen i bilaga II. Dessa territorier ska vara de som påverkas mest negativt, sett till de ekonomiska och sociala konsekvenserna av omställningen, särskilt vad gäller de förväntade förlusterna av arbetstillfällen kopplade till produktion och användning av fossila bränslen samt omvandlingsbehovet i produktionsprocesserna i de industriella anläggningar som har den högsta växthusgasintensiteten.

Motivering

De negativa spridningseffekterna av omställningen kommer inte att begränsas till territorier på Nuts 3-nivå, utan kommer sannolikt också att påverka de omgivande territorierna. Av denna anledning, och för att förenkla styrningen, verkar det lämpligare att rikta stödet till Nuts 2-nivån.

Ändringsrekommendation 12

Artikel 7.2 b (nytt)

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	b) (nytt) Ett tydligt åtagande för en socialt balanserad och rättvis grön omställning inom ramen för genomförandet av Parisavtalet.

Motivering

Territoriella planer för en rättvis omställning bör endast godkännas om de innehåller ett tydligt åtagande om att uppnå målen i Parisavtalet, såsom betonades av Europeiska rådet den 18 oktober 2019.

Ändringsrekommendation 13

Artikel 7.2 c (nytt)

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	c) <i>(nytt) Ett tydligt åtagande om att uppnå målet om ett klimatneutralt EU senast 2050 och minskningsmålen för 2030.</i>

Motivering

Territoriella planer för en rättvis omställning bör endast godkännas om de innehåller ett tydligt åtagande om att uppnå målet om ett klimatneutralt EU senast 2050 och minskningsmålen för 2030, såsom betonades av Europeiska rådet den 12 december 2019.

Ändringsrekommendation 14

Artikel 7.2 c

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
c) En bedömning av de omställningsproblem som de hårdast drabbade territorierna står inför, inklusive sociala, ekonomiska och miljömässiga konsekvenser av en omställning till en klimatneutral ekonomi, där man anger antalet arbetstillfällen som kan påverkas eller gå förlorade, utvecklingsbehoven samt de mål som ska uppnås senast 2030 i samband med omvandlingen eller nedläggningen av växthusgasintensiv verksamhet i dessa territorier.	c) En bedömning av de omställningsproblem som de hårdast drabbade territorierna står inför, inklusive sociala, ekonomiska och miljömässiga konsekvenser av en omställning till en klimatneutral ekonomi, där man anger antalet arbetstillfällen som kan påverkas eller gå förlorade, utvecklingsbehoven samt de mål som ska uppnås senast 2030 i samband med omvandlingen eller nedläggningen av växthusgasintensiv verksamhet i dessa territorier, samt en bedömning av de negativa spridningseffekterna av omställningen på angränsande regioner.

Motivering

Alla eventuella negativa spridningseffekter bör bedömas ordentligt i de territoriella planerna för en rättvis omställning.

Ändringsrekommendation 15

Artikel 7.2 f

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
f) En beskrivning av styrmekanismerna, bestående av partnerskapsarrangemangen, övervaknings- och utvärderingsåtgärder samt ansvariga organ.	f) En beskrivning av styrmekanismerna, bestående av partnerskapsarrangemangen, övervaknings- och utvärderingsåtgärder samt ansvariga organ, om de avviker från de delar som redan beskrivs i programmet i enlighet med definitionen i bilaga V till förordning (EU) [new CPR]. De lokala och regionala myndigheterna måste involveras fullt ut i alla aspekter av detta.

Motivering

Som en förenklingsåtgärd bör endast information som avviker från de delar som redan beskrivs i programmet i enlighet med "Mall för program som får stöd från Eruf (målet Investering för sysselsättning och tillväxt), ESF+, FRO, Sammanhållningsfonden och EHFF – artikel 16.3" (bilaga V till förordningen om gemensamma bestämmelser) tillhandahållas. **Dessutom måste de lokala och regionala myndigheterna ses som fullvärdiga parter i denna process.**

Ändringsrekommendation 16

Artikel 7.2 h

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
h) I de fall stöd ges till produktiva investeringar i andra företag än små och medelstora företag, en fullständig förteckning över sådana verksamheter och företag, och belägg för att det finns behov av sådant stöd genom en gapanalys som visar att de förväntade förlusterna av arbetstillfällen skulle överstiga det förväntade antalet nya arbetstillfällen om investeringen inte gjordes.	h) I de fall stöd ges till produktiva och hållbara investeringar i andra företag än små och medelstora företag, belägg för att det finns behov av sådant stöd genom en gapanalys som visar att de förväntade förlusterna av arbetstillfällen skulle överstiga det förväntade antalet nya arbetstillfällen om investeringen inte gjordes.

Motivering

Att tillhandahålla en fullständig förteckning över verksamheter och företag (stora företag) under FRO:s programplaneringsfas framstår inte som särskilt genomförbart och kan komma att orsaka förseningar från programperiodens allra första början. Dessutom strider ett sådant tillvägagångssätt direkt mot förenklingssträvandena, som bland annat resulterade i att man övergav tillämpningen av separata förfaranden på större projekt i enlighet med artiklarna 100–103 i den nuvarande förordningen om gemensamma bestämmelser.

Ändringsrekommendation 17

Artikel 7.2 i

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
i) I de fall stöd ges till investeringar för att minska växthusgasutsläppen från verksamheter som förtecknas i bilaga I till direktiv 2003/87/EG, en fullständig förteckning över sådana verksamheter som ska få stöd och belägg för att de bidrar till en omställning till en klimatneutral ekonomi och att investeringarna leder till en betydande minskning av växthusgasutsläppen, så att dessa hamnar betydligt lägre än de relevanta riktmärken som fastställts för gratis tilldelning i enlighet med direktiv 2003/87/EG, under förutsättning att investeringarna är nödvändiga för att skydda ett stort antal arbetstillfällen.	i) I de fall stöd ges till investeringar för att minska växthusgasutsläppen från verksamheter som förtecknas i bilaga I till direktiv 2003/87/EG, belägg för att verksamheter som ska få stöd bidrar till en omställning till en klimatneutral ekonomi och att investeringarna leder till en betydande minskning av växthusgasutsläppen, så att dessa hamnar betydligt lägre än de relevanta riktmärken som fastställts för gratis tilldelning i enlighet med direktiv 2003/87/EG, under förutsättning att investeringarna är nödvändiga för att skydda ett stort antal arbetstillfällen.

Motivering

Att tillhandahålla en fullständig förteckning över verksamheter under FRO:s programplaneringsfas framstår inte som särskilt genomförbart och kan komma att leda till förseningar från programperiodens allra första början.

Ändringsrekommendation 18

Artikel 8a (ny)

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	Artikel 8a 1. En plattform för en rättvis omställning (nedan kallad plattformen) ska inrättas under kommissionens överinseende och direkta förvaltning, för att möjliggöra bilateralt och multilateralt utbyte av erfarenheter och bästa praxis inom alla berörda sektorer. 2. Plattformen ska bestå av två delar: a) Tekniska arbetsgrupper som tar itu med de konkreta utmaningarna i de berörda regionerna och underlättar utbyte av erfarenheter och bästa praxis kring utarbetandet av territoriella planer för en rättvis omställning och enskilda insatser. De tekniska arbetsgrupperna, som ska inbegripa lokala och regionala myndigheter, ska inrättas i enlighet med FRO:s operativa behov, med beaktande av sektorstäckningen av de verksamheter som får stöd. De tekniska arbetsgrupperna ska ha ett nära samarbete med InvestEU:s rådgivningscentrum, som inrättats i enlighet med artikel 20 i förordning (EU) [nya InvestEU-programmet] och relevanta avdelningar inom Europeiska investeringsbanken för att se till att de lokala och regionala myndigheterna har all den tekniska och praktiska kunskap de behöver för att få tillgång till de medel som finns tillgängliga via InvestEU-programmet och via EIB. b) Ett årligt forum för regioner som får stöd för en rättvis omställning (nedan kallat forumet), som ska anordnas i samarbete med Europeiska regionkommittén. Forumet ska möjliggöra samordning av politiska riktlinjer och deras införlivande i den operativa verksamheten inom de tekniska arbetsgrupperna. 3. Kommissionen ska fastställa de närmare bestämmelserna avseende plattformens styrmekanismer, medlemskap, drift och budget. Ett balanserat deltagande av alla förvaltningsnivåer ska säkerställas. 4. Plattformens driftskostnader ska täckas av de anslag till tekniskt stöd som fastställs i artikel 3.2 tredje stycket.

Motivering

Praktiska bestämmelser kring inrättandet av plattformen för en rättvis omställning bör läggas till för att ge större klarhet om dess mål och funktion.

Ändringsrekommendation 19

Artikel 10.4

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning av den 13 april 2016.	4. Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat och hålla samråd med berörda aktörer i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning av den 13 april 2016.

Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering

COM(2020) 23 final

Ändringsrekommendation 20

Artikel 21a.1

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
De tillgängliga medlen för FRO inom målet Investering för sysselsättning och tillväxt i enlighet med artikel [3] i förordning (EU) [JTF Regulation] ska kompletteras med medel från Eruf, ESF + eller en kombination av dessa, för den regionkategori där det berörda territoriet är beläget. De Eruf- och ESF+-medel som totalt överförs till FRO ska vara minst en och en halv gång FRO-stödet, men får inte vara mer än tre gånger det stödbeloppet. De medel som överförs från antingen Eruf eller ESF+ ska inte i något fall överstiga 20 % av Eruf-anslaget respektive ESF+-anslaget till den berörda medlemsstaten. (...)	De tillgängliga medlen för FRO inom målet Investering för sysselsättning och tillväxt i enlighet med artikel [3] i förordning (EU) [JTF Regulation] ska kompletteras med medel från Eruf, ESF + eller en kombination av dessa, för den regionkategori där det berörda territoriet är beläget, genom en frivillig överföring. De Eruf- och ESF+-medel som totalt överförs till FRO ska vara minst hälften av FRO-stödet, men får inte vara mer än en och en halv gånger det stödbeloppet. De medel som överförs från antingen Eruf eller ESF+ ska inte i något fall överstiga 20 % av Eruf-anslaget respektive ESF+-anslaget till den berörda medlemsstaten. (...)

Motivering

Medlemsstaterna bör ges större flexibilitet att besluta om vilka belopp som ska överföras från Eruf och ESF+ till FRO. Detta skulle begränsa eventuella återtaganden i händelse av låg utnyttjandekapacitet i de territorier som påverkas mest av omställningen.

Ändringsrekommendation 21

Artikel 59.3a (nytt)

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsförslag
	<i>3a. Insatser som får stöd från FRO i enlighet med förordning (EU) [FRO-förordningen] ska betala tillbaka stödet från FRO om det inom tio år efter den sista utbetalningen till den medlemsstat som mottog stödet har öppnats en ny stenkols-, brunkols- eller oljeskiffergruva eller torvtäkt, eller om en stenkols-, brunkols- eller oljeskiffergruva eller torvtäkt som tillfälligt har varit nedlagd har öppnats på nytt, inom det territorium där stödet från FRO användes.</i>

Motivering

Syftet med stödet är att bistå regionerna i deras omställning till en koldioxidneutral ekonomi, vilket utesluter att nya gruvor och/eller torvtäkter öppnas eller att sådana som varit tillfälligt nedlagda öppnas på nytt.

II. POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTENS STÅNDPUNKT

1. ReK välkomnar inrättandet av Fonden för en rättvis omställning, som kommer att bli ett viktigt verktyg för att stödja de regioner som påverkas mest av omställningen till klimatneutralitet.
2. Det är välkommet att man i förslaget till Fonden för en rättvis omställning har tagit fasta på ReK:s centrala rekommendationer i yttrandet om socioekonomisk strukturomvandling av kolregioner i Europa ⁽¹⁾.
3. Vi välkomnar att fonden kommer att ge stöd till alla medlemsstater, men fortfarande endast kommer att rikta sig till de regioner som påverkas mest. För att koncentrera och effektivisera fonden samt för att fastställa en minsta stödnivå, bör man dessutom endast beakta befolkningen i de berörda regionerna.
4. ReK välkomnar det föreslagna anslaget på 11 270 459 000 euro (i löpande priser) till Fonden för en rättvis omställning från den fleråriga budgetramen för 2021–2027 och det kompletterande beloppet på 32 803 000 000 euro (i löpande priser) från det europeiska återhämtningsinstrumentet, som utgör en kraftfull satsning på att uppnå målet för Fonden för en rättvis omställning. Kommittén konstaterar med oro att sifferuppgifter som uttrycks i löpande priser kan leda till mindre transparens och jämförbarhet mellan anslag under olika rubriker i den fleråriga budgetramen. Kommittén uppmanar rådet att inkludera detta som ett konkret, kompletterande anslag i förhandlingarna om den fleråriga budgetramen för 2021–2027.
5. ReK noterar med oro att de ytterligare medel som finansieras genom det europeiska återhämtningsinstrumentet och leder till ytterligare åtaganden under åren 2021–2024 kommer att sätta ett extremt tryck på de förvaltande myndigheterna och de slutliga stödmottagarna att förbereda, genomföra och spendera nästan 75 % av det totala anslaget under de första fyra åren av den nya programperioden.
6. ReK välkomnar kommissionens initiativ att omställningen till en klimatneutral, klimatmedveten och ekologiskt hållbar ekonomi senast 2050 ska åtföljas av riktade åtgärder och att stöd ska ges till de områden som påverkas mest av omställningen till klimatneutralitet på ett specifikt sätt och med kompletterande medel. Kommittén understryker att dessa kompletterande medel inte under några omständigheter får tas från sammanhållningspolitikens budget. Vi betonar även att en stark budget för sammanhållningspolitiken måste förbli högsta prioritet för att stödja klimatåtgärder på lokal och regional nivå.

⁽¹⁾ Yttrande från Europeiska regionkommittén om Socioekonomisk strukturomvandling av kolregioner i Europa (EUT C 39, 5.2.2020, s. 58).

7. ReK uppmanar kommissionen att placera den nya Fonden för en rättvis omställning under rubrik 2 (Sammanhållning och värden) i stället för under rubrik 3 (Naturresurser och miljö) i den fleråriga budgetramen för 2021–2027, och motsätter sig återigen de planerade nedskärningarna i sammanhållningspolitiken. ReK påminner om att kommittén har efterlyst att all nationell medfinansiering av ESI-fonderna ska undantas från beräkningarna inom stabilitets- och tillväxtpakten. Vi anser att samma sak bör gälla för Fonden för en rättvis omställning.
8. ReK framhåller de särskilda svårigheterna för regioner som är starkt beroende av fossila bränslen och som har isolerade energisystem, t.ex. de yttersta randområdena. Energimixens utveckling i relation till territoriet, vatten, avfall och energi är nyckeln till deras energistrategi i riktning mot en koldioxidneutral ekonomi.
9. ReK noterar kommissionens justerade uppskattning att de tre pelarna i mekanismen för en rättvis omställning kommer att leda till en investering på 150 miljarder euro fram till 2030. Kommittén hyser dock farhågor när det gäller den förväntade hävstångseffekten och beträffande huruvida privata investeringar är genomförbara i fråga om vissa av de möjliga projekten.
10. ReK begär att stöd från FRO eller mekanismen för en rättvis omställning inte ska beviljas för investeringar i Nuts 3-regioner där offentligt tillstånd har beviljats för öppnande av en ny stenkols-, brunkols- eller oljeskiffergruva eller torvtäkt, eller för återöppnande av en tillfälligt nedlagd stenkols-, brunkols- eller oljeskiffergruva eller torvtäkt.
11. ReK välkomnar att utbetalningen av lån för den offentliga sektorn bör begränsas till projekt som ger mätbar effekt när det gäller att hantera sociala, ekonomiska eller miljömässiga utmaningar till följd av omställningen till en klimatneutral ekonomi.
12. ReK påpekar att lokala och regionala myndigheter även måste finansiera projekt som ingår i processen för att övergå till en klimatneutral ekonomi, vilka inte genererar tillräckliga egna intäkter och för vilka de inte får stöd inom ramen för något annat unionsprogram. Kommittén välkomnar i detta sammanhang förslaget till förordning om lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning, som stöder offentliga organ i deras investeringsbehov till följd av de omställningsproblem som beskrivs i planerna för en rättvis omställning.
13. ReK noterar de lokala och regionala myndigheternas varierande erfarenhet och utnyttjande av EIB:s finansiella mekanismer runt om i EU och uppmanar därför, i syfte att säkerställa att den tredje pelaren i mekanismen för en rättvis omställning blir en framgång, kommissionen att se till att medlemsstaterna tillhandahåller tillräckligt praktiskt och tekniskt stöd till de lokala och regionala myndigheter som vill utnyttja EIB:s respektive finansiella mekanismer.
14. Vi noterar anpassningen av tillämpningsområdet för stödet från Fonden för en rättvis omställning, Eruf och ESF+, i och med att merparten av de aktiviteter som stöds av Fonden för en rättvis omställning också kan finansieras inom ramen för målen för Eruf och ESF+.
15. Kommittén är bekymrad över den försening som FRO kan komma att orsaka i samband med genomförandet av sammanhållningspolitikens viktigaste program. Även den komplexitet och administrativa börda som förvaltningen av den nya fonden skulle kunna medföra för förvaltningen av sammanhållningspolitikens viktigaste program är oroande.
16. Kommittén beklagar att kommissionens förslag syftar till att inrätta program på Nuts 3-nivå i stället för Nuts 2-nivå, som är den nivå där sammanhållningspolitikens viktigaste program genomförs. Detta förslag står i strid med begreppet funktionella områden, som inte nödvändigtvis är identiska med de administrativa Nuts 3-områdena. ReK understryker att endast en enda motsvarande territoriell plan på Nuts 2-nivå bör krävas.
17. Vi anser att tillämpningsområdet för stödet från Fonden för en rättvis omställning bör utvidgas, så att de lokala och regionala myndigheterna i överenskommelse med kommissionen och medlemsstaterna kan inkludera ytterligare stödberättigade projekt i sina territoriella planer för en rättvis omställning. ReK uppmanar även till att arbetslösheten ska beaktas, särskilt ungdomsarbetslösheten, som en viktig indikator i samband med fördelningen av medel från fonden.
18. Vi efterlyser att de lokala och regionala aktörerna ska vara nära involverade i utarbetandet av territoriella planer för en rättvis omställning, med tanke på den delade förvaltningen av FRO och på att medlen från Eruf och ESF+ är nära kopplade till stödet från FRO.
19. Vi uppmanar kommissionen att ge mer vägledning om hur den avser att hjälpa de förvaltande myndigheterna och regionerna att utarbeta sina territoriella planer för en rättvis omställning, med tanke på att förslaget till FRO-förordning, inbegripet dess bilagor, alltjämt kan komma att bli föremål för betydande ändringar. ReK varnar för ytterligare förseningar i förberedelsearbetet med de program där FRO-stödet är avhängigt av stöd från Eruf och ESF+ på grund av kravet på godkännande av territoriella planer för en rättvis omställning.

20. ReK framhåller att de berörda territorierna i sina territoriella planer för en rättvis omställning inte ska behöva tillhandahålla fullständiga förteckningar över potentiella företag och/eller verksamheter till vilka de kan komma att bevilja stöd, eftersom detta skulle kunna leda till förseningar i antagandet av planerna och kanske orsaka onödiga administrativa bördor för de förvaltande myndigheterna. Kommittén påpekar i anslutning till detta att man i kommissionens förslag till den nya förordningen om gemensamma bestämmelser har utelämnat ett separat förfarande för antagandet av större projekt, och att en sådan förteckning över stödmottagare och/eller verksamheter skulle kunna ändra situationen igen.
21. Kommittén efterlyser att överföringarna till FRO begränsas till 20 % av det operativa programmets ursprungliga Eruf- och ESF+-anslag. Vi föreslår att man ger de förvaltande myndigheterna mer flexibilitet genom att överföringar görs på frivillig basis i enlighet med artikel 6.2 i förslaget till förordning med ett maximibelopp på upp till 1,5 gånger stödet från FRO och att de endast får göras med de berörda lokala och regionala myndigheternas samtycke.
22. ReK understryker vikten av att undvika onödiga administrativa bördor genom att tydligt planera för en konsekvensbedömning på förhand av FRO:s programplanering och övervakning.
23. ReK noterar att FRO:s investeringsprioriteringar kommer att anges i de respektive landsrapporterna inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Vi betonar att regionerna ännu inte är kopplade till processen formellt sett och anser att de lokala och regionala myndigheterna bör tilldelas en starkare roll för att målen i FRO ska kunna uppnås.
24. Kommittén välkomnar att det i förordningen fastställs specifika inslag som ska ingå i de territoriella planerna för en rättvis omställning. Vi uppmanar den lagstiftande myndigheten att bland de inslagen lägga till ett tydligt åtagande om att uppnå målen i Parisavtalet, EU:s mål om klimatneutralitet till 2050 och minskningsmålen för 2030.
25. ReK påpekar att plattformen för kolregioner i omställning inledningsvis inrättades som en plattform inriktad på kolregioner där kolbrytning fortfarande pågår, och att planen var att initiativets tillämpningsområde skulle utvidgas till att omfatta alla koldioxidintensiva regioner i en andra fas. Kommittén betonar att de regioner som står inför en omställning kommer att behöva ta itu med liknande hinder, och att den nya plattformen därför bör tillhandahålla rådgivningstjänster och hjälpa de förvaltande myndigheterna och stödmottagarna med deras projektidéer och det praktiska genomförandet på fältet, och även stå för utbyte av god praxis.
26. Kommittén välkomnar därför inrättandet av plattformen för en rättvis omställning, som bör bygga på de positiva erfarenheterna med de koldioxidintensiva regioner och andra regioner som lyckats ställa om från fossila bränslen till rena energikällor. Inom ramen för denna plattform bör man se till att alla berörda avdelningar inom kommissionen och EIB bedriver ett nära samarbete för att hantera strukturomvandlingen i de berörda regionerna. ReK åtar sig att nära engagera sig i verksamheten inom plattformen för en rättvis omställning, särskilt genom att tillsammans med kommissionen anordna ett årligt forum för regioner som får stöd för en rättvis omställning.
27. EU:s bestämmelser om statligt stöd måste ge utrymme för flexibilitet när stödberättigade regioner i omställning vill locka till sig privata investeringar. Kommittén uppmanar på nytt kommissionen att vid utarbetandet av de nya riktlinjerna även ta hänsyn till problemen i anslutning till strukturomvandlingen av de berörda regionerna och se till att regionerna har tillräcklig flexibilitet att genomföra sina projekt på ett socialt och ekonomiskt hållbart sätt.
28. ReK betonar att stödet via Fonden för en rättvis omställning till produktiva investeringar i andra företag än små och medelstora företag inte bör begränsas till de områden som är berättigade till statligt stöd enligt artikel 107.3 a och c i EUF-fördraget enligt gällande regler om statligt stöd. Reglerna om statligt stöd bör i stället göra det möjligt för alla områden som får stöd från Fonden för en rättvis omställning att effektivt motverka risken för förlorade arbetstillfällen i ett tidigt skede. Detta bör också säkerställas genom att den allmänna gruppundantagsförordningen anpassas i enlighet med detta.
29. De områden som påverkas mest av omställningen till en klimatneutral ekonomi bör ges möjlighet att aktivt motverka den relaterade strukturomvandlingen i ett så tidigt skede som möjligt. Europeiska regionkommittén förespråkar därför att man i framtida ändringar av reglerna om statligt stöd, t.ex. genom en ny riktlinje från kommissionen som grundar sig på artikel 107.3 b eller c i EUF-fördraget, ska säkerställa att stöd är tillåtet oavsett stödområdets status enligt gällande regler.

30. ReK uppmärksammar betydelsen av strategier för smart specialisering som ett av nyckelverktygen för att genomföra den nya Fonden för en rättvis omställning.

31. Europeiska regionkommittén har genomfört en enkät för att analysera de förändringar som bör göras i bestämmelserna om statligt stöd i anslutning till strukturuomvandlingen i Europas kolregioner ⁽²⁾. I slutsatserna betonas att omställningsprocessen bör backas upp med statligt stöd för att attrahera företag som skulle kunna kompensera för förlorade arbetstillfällen och förluster i värdeskapandet, och att bestämmelserna om statligt stöd bör möjliggöra större flexibilitet, i synnerhet vad gäller investeringar i energiinfrastruktur, energieffektivitet, energirelaterade investeringar och förnybar energi.

32. Vi välkomnar att lagstiftningsförslaget grundar sig på den sammanhållningsorienterade artikel 175 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och anser att man i förslaget tydligt redogör för dess europeiska mervärde, samt att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Bryssel den 2 juli 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS

*Europeiska regionkommitténs
ordförande*

⁽²⁾ <https://cor.europa.eu/sv/news/Pages/report-coal.aspx>